
**A Tatai Műromok, valamint a Nepomuki Szent János-
szoborcsoport fém elemeinek
fémrestaurátori engedélyezési terve**

Készült: 2023. szeptember 5.

Készítette:
Fémrestaurátor m.

Okl.sz:
Restaurátori Egyesület tagsági szám:
Építész kamarai szakértői szám:
Székhely:
Email:

ELEKTRONIKUSAN HITELESÍTVE
ZÁRADÉKOLVA – ÉTDR

Tartalomjegyzék

1. Műemléki alapadatok

2. Restaurátori nyilatkozat

3. Műemléki restaurálási előzmények

4. A műemlékről

5.

5.1. Kovácsoltvas ablakrácsok, kapuk, díszrács, ívelt védőtető, lámpák restaurálási terve:

- Leszerelés, műhelybe szállítás
- Kibontás
- Tisztítás
- Hiányok pótlása, javítások
- Felületvédelem
- Javasolt festékrendszerek a kültéri kovácsoltvas felületekre
- Visszaépítés

5.2. Horganylemezből készült vázák, védőtető horganyborítás

5.3. Nepomuki Szent János szoborcsoport vasból készült glória aranyozása

6. Adatlapok:

- 6.1. Török mecset ablakai és ajtó
- 6.2. Nepomuki Szent János szobor fém elemei.
- 6.3. Kétszárnyú kovácsoltvas kapu és horganyvázák
- 6.4. Kétszárnyú kovácsoltvas kapu

1. Műemléki alapadatok

Tata Múromok fémszerkezetei:

Török mecset ablakai, ajtói, 2 db kétszárnyú kovácsoltvas kapu, kapukon lévő horganylemezből készült vázák

Törzsszám:	
Védettség:	műemléki védelem
Cím:	Tata, Angolpark
Építés ideje:	1770
Készítette:	Schweiger Antal

Nepomuki Szent János szoborkompozíció fémszerkezetei:

Törzsszám:	2401
Védettség:	műemléki védelem
Cím:	Tata, Nepomuki Szent János híd, Váralja utca
Építés ideje:	1770
Készítette:	Schweiger Antal

2. Műemléki szakértői nyilatkozat:

Alulírott [REDACTED] okl. fém restaurátor (nyilvántartási szám: [REDACTED], [REDACTED] a kulturális örökség védelméről szóló 677/2020 (XII.28) Korm. rendelete 83 § 38 bekezdése, illetve a 68/2018 (IV.03) Korm. rend. 3 számú melléklet 5.1.3 pontja alapján nyilatkozom, hogy a műemléki védelem alatt álló Tatai múromok, valamint a Nepomuki Szent János-szobor fém restaurálási munkáihoz a 493/2013 (XI.20.) Korm. rendelet által előírt jogosultsággal rendelkezem.

Az állapotfelmérés, kutatás, konzerválás, esztétikai helyreállítás, rekonstrukció során a műemléki érték megőrzésével összefüggő jogszabályban meghatározott követelményeket betartom. A kulturális örökség védett elemei értékeinek felismerését, megértését, megbecsülését és az érték adó jellegzetességeinek fennmaradását érvényre juttatom.

Budapest, 2023. szeptember 5.

Fémrestaurátor m.

3. Műemlék restaurálási előzmények:

A Nepomuki Szent János-szobor a II. világháborúban súlyosan megrongálódott, összetört, Szent János figurájának feje letört, a szoborcsoport részeit múzeumban őrizték. A korábbi restaurálása 1976-ban kezdődött el és helyreállítása 1980-ban zárult le.

4. Műemlékről

Műromok: Charles Moreau francia építész építette 1803-ban. Ehhez a 12. század elején épült, előbb a bencések, majd a domonkos-rendiek által használt Vértesszentkereszti apátság maradványait használta fel. Ezeket az Esterházyak hozatták Tatára. Az egyik fülkében és a kerítés oldalában a Látó-hegyről előkerült domborműves III. századi római kori sírkövet helyeztek el.

Török mecset:

Az 1840-es években épült az Angolkert romantikus és szentimentális jellegének hangsúlyozására.

A Nepomuki Szent János-szoborcsoport 1770-ben emelt, barokk stílusú szoborkompozíció Tatán, a Szent János-patak hídján áll. Az 1770-ben felállított szobrot a tatai Esterházyak udvari szobrásza, Schweiger Antal készítette. A híd közepén kialakított, kosárfélmű mellvéd előtt áll a szobor. A híd felől a szobrot három mezőre osztott kovácsoltvas díszrács határolja le. A szobrot kovácsoltvas, ívelt védőtető védi az időjárástól, amely nem a szoborral egy időben készült.

A jelen restaurátori terv a műemlékek fém díszítő elemeinek restaurálási javaslatát, tervét tartalmazza.

5. A Tatai Múromok fémszerkezetei, kovácsoltvas, horgany és aranyozott fém elemei restaurátori javaslata/terve

A múromok, valamint a Nepomuki Szent János szoborcsoport kovácsoltvas szerkezetei és díszítő elemeinek, horganyból készült elemeknek felújítása szakipari munkával, de restaurátori felügyelet mellett végezhető el.

5.1. Kovácsoltvas ablakrácsok, kapuk, díszrács, ívelt védőtető, lámpák restaurálási terve:

- **Leszerelés, műhelybe szállítás:**

Minden olyan szerkezetet, amely bontható és eltávolítható a felrögzítés helyéről javasolt műhelybe szállítani és ott elvégezni a tisztítást, restaurálást, és felületkezelést.

- **Kibontás**

A rácsok kibontása a vonatkozó munkavédelmi előírások betartásával történik. A rácsok megsértése, csonkolása nélkül a falazatból kivésendő. A rácsok kibontás után műhelyben, restaurálandók.

- **Tisztítás**

A vas elemek száraz szemcseszórásos felülettisztítással tisztítandók (MSZ ISO 8501 szerinti SA 2½ felület), a szemcse anyaga: osztályozott kvarchomok, szemcse mérete –az eltávolítandó festékréteg minőségétől függően - 0,2 és 1,5 mm között választható, a szórás erőssége 4-6 bar. A vaselemek tisztítását is a fokozatosság elvét figyelembe véve kell végezni. Az alagsori kovácsoltvas rácsok esetében vannak adottságok, amelyek miatt mechanikus tisztításokra lesz szükség (drótkoronggal és 40-es szemcsefinomságú vászon használatával). A narancsos felületű kovácsoltvas felületen megülő alapozót nem kell eltávolítani maradéktalanul annak megfelelő tapadása esetén és akkor, ha nem képez olyan rétegvastagságot a felületen, ami további felületkezeléseknél szemmel látható síkkülönbségeket okozna.

- **Hiányok pótlása, javítások**

Az épületen lévő kovácsolással készült rácsok tisztítás után láthatóvá váló sérülések, repedések javítása argon védőgázos AWI hegesztőgéppel, acél huzal anyagú 0,3-0,8 mm átmérőjű hegesztőpálcával végzendő. A hegesztési varratok csiszológéppel (különböző csiszolófejekkel) történő eldolgozása után kezdődhet meg a felületvédelem.

- **Felületvédelem**

A vasból készült elemek felületvédelem hiányában gyorsan korrodálnak, emiatt konzerválásuk, állagmegóvásuk szempontjából legfontosabb a tartós felületvédelem. Az alapozást közvetlenül a szemcseszórás követően, legkésőbb 6 órán belül el kell végezni.

1. réteg: alapozó felhordása: 40 %-nál magasabb cinktartalmú, epoxi kötőanyagú alapozóval, gondos ecseteléssel és szórással. Száraz rétegvastagság: 40 μ

2. réteg: közbenső réteg felhordása: akrilát alapú-, cinkfoszfát tartalmú, UV-álló festékekkel, gondos ecseteléssel vagy szórással. Száraz rétegvastagság: 60 μ

3. réteg: záró-fedő réteg felhordása: akrilát alapú-, cinkfoszfát tartalmú, UV-álló festékekkel, gondos ecseteléssel vagy szórással. Száraz rétegvastagság: 60 μ

- **Javasolt festékrendszerek a kültéri kovácsoltvas felületekre:**

Alapozás: HORGEPAL CINKPOROS ALAPOZÓ termék: Epoxi-zsírsav-észter alapú, cinkport és különleges adalékanyagokat tartalmazó, egy komponensű alapozó festék. BTO 2430129911, HORGEPAL KATALIZÁTOR hígító együttes alkalmazásával

Fedő réteg: ADHEZOR termék: egy komponensű, akrilát alapú, cinkfoszfát tartalmú, gyorsan száradó korróziógátló festék, jó fény- és színtartással. Cinkfoszfátot tartalmaz.

- **Visszaépítés**

Felületkezelés után a kész bevonat megsértése nélkül kő őrlémmel kevert Hilti kültéri kétkomponensű epoxi dübel ragasztó anyaggal rögzítendő a falba

5.2. Horganylemezből készült vázák, védőtető horganyborítás restaurátori terve

- **Leszerelés:**

Óvatos lebontás után műhelybe lehet szállítani, ahol a restaurálást el lehet végezni.

- **Tisztítás:**

A horganylemez felületeket szemcseszórásos technikával lehet tisztítani, de finom szemcsékkel, gyönggyel javasolt tisztítani.

- **Restaurálás:**

A vázáknál a tisztítás után láthatóvá váló repedéseket, horpadásokat ón forrasztóanyaggal lágy forrasztással elvileg lehet javítani, de ha az anyag nagyon el van öregedve, az a horganylemez szerkezete miatt, belülről is oxidálódást okoz, ilyenkor már nem lehet forrasztani, javítani. Ebben az esetben sajnos újra kell gyártani az eredetivel megegyező mintával, mérettel, technikával.

Elsősorban a kapuoszlopokon lévő vázák tűnnek nagyon elöregedett állapotúnak. Úgy tűnik, hogy hiányzanak a vázákat lefedő tetők. Javasolt a művészettörténésszel egyeztetni, hogy milyen megoldást javasol a tetők pótlására.

- **Felületvédelem:**

A horganyt önmagában nem kell festeni, hanem csak egy viaszos, olajos viaszos réteggel lehet levédeni. Erre bármelyik UV álló forgalomban kapható vax megfelelő.

Abban az esetben javasolt csak horgany színű festékekkel lefesteni a horganyt, amennyiben olyan sok javításra kerül sor, amely esztétikai megjelenésében nagyon foltossá teszi a műtárgyat.

- **Visszaépítés:**

Nepomuki Szent János szobor csoport védőtető valószínűleg szegecseléses technikával rögzítették, így szintén ezzel a technikával javasolt a rögzítés.

A vázákat a kőhöz misunggal rögzítették korábban, itt is ezzel javasolt visszaépítésük.

5.3. Nepomuki Szent János szoborcsoport glória aranyozás restaurátori terve

Mivel a glória vasból készült, a vas elemek tisztításánál leírtak szerint – 5.1. - kell a tisztítását és a restaurálást elvégezni.

- **Felületkezelés:**

Alapozás után nem kell fedőfestéket felhordani az anyagra, hanem helyette 12 órás mixion ragasztó segítségével 23 karátos dupla golding laparannyal aranyozni kell a felületet. Az aranyozás után a learanyozott felületet nem kell semmilyen más védelemmel ellátni.

6. Adatlapok

6.1.Török mecset Fém nyílászárók/ kovácsoltvas ablakok, ajtó	
Konszignációs szám: Értékleltár:	Elhelyezkedése: Az Angolkert
Anyaga: kovácsoltvas	
Felülete: festett	
Méretei: Mennyisége:	
Beépítés módja: kovácsoltvas keret a falban rögzítve	
Leírása: A mecset nyolcszögletű alaprajzú, 8 felülvilágító található benne, amelyet ívelt oldalú háromszögek, 1 kétszárnyú kapu és vele szemben ráccsal fedett nyílás látható. Apácarácsos szerkezetűek a rácsok, szabályosan elhelyezkedő virágmotívumos rozetták található rajtuk. Régi fotókon nem láthatók ezek a rácsok, így utólag készültek.	
Állapota: Szerkezetiileg jó állapotú vas, festett előregedett a festék, helyenként hámlik, a vasak foltokban korrodáltak.	
Restaurálási javaslat/terv: A jelen restaurátori terv 5.1. pontjában foglaltak szerint	

6.2. Nepomuki Szent János szobor kovácsoltvas és horgany elemei	
Konszignációs szám: Értékleltár:	Elhelyezkedése: Váralja utca, Szent János-patak hídján áll.
Anyaga: kovácsoltvas, horgany	
Felülete: festett	
Méretei: Mennyisége: 2 db lámpa, 1 db védőtető, 1 db mellvédkorlát, 1 db glória	
Beépítés módja: kovácsoltvas szerkezetek a kőben rögzítve, kőjavító ragasztóval, horgany lemez szegecselve a vas tartóra	
Leírása: A 4. pontban található a műemlék leírása.	
Állapota: 1976-ban restaurálták, szinte mindent cseréltek rajta, nagyon sok hegesztés látható, hiányok nincsenek. Jó állapotban van a szerkezet. Festés kopott, előregedett, sok helyen felületi korrózió látható.	
Restaurálási javaslat/terv: A jelen restaurátori terv 5.1., 5.2, 5.3. pontjában foglaltak szerint	

6.3. Kétszárnyú kovácsoltvas kapu és horganyvázák	
Konszignációs szám: Értékleltár:	Elhelyezkedése: Angolpark, Kiskastély, Sport utcai bejárat
Anyaga: kovácsoltvas és horgany	
Felülete: festett	
Méretei: Mennyisége: 1 db kétszárnyú kapu, és 2 db horgany váza	
Beépítés módja: kőfalba rögzítve	
Leírása: Kovácsoltvas kapuk, pálcákkal díszített, indákkal összekötött kapuszárnyak, alsó harmadában díszes vaslemez. A kapuszárnyak két zsanérral vannak rögzítve az oszlophoz. A két kőoszlopon 1-1 db horgany váza található.	
Állapota: Szerkezetiileg épek a kapuszárnyak, a festés előregedett. Hiány nem látható. A horgany vázák repedtek, sok helyen horpadtak, az egyik fedő hiányzik.	
Restaurálási javaslat/terv: A jelen restaurátori terv 5.1, 5.2 pontjában foglaltak szerint	

6.4. Kétszárnyú kovácsoltvas kapu

Konszignációs szám:	Elhelyezkedése: Angolkert, Pálmaháznál, Hattyúliget utcai bejárat
Értékleltár:	
Anyaga: kovácsoltvas	
Felülete: festett	
Méretei: Mennyisége: 1 db kétszárnyú kapu	
Beépítés módja: kőfalba rögzítve	

Leírása: Kovácsoltvas kapuk, pálcákkal díszített, indákkal összekötött kapuszárnyak, alsó harmadában díszes vaslemez. A kapuszárnyak két zsanérral vannak rögzítve az oszlophoz. Kialakításuk megegyezik a Kiskastély Sport utcai bejárat kapujával.

Állapota: Szerkezetileg épek a kapuszárnyak, a festés előregedett. Hiány nem látható.

Restaurálási javaslat/terv: A jelen restaurátori terv 5.1. pontjában foglaltak szerint

Tata - Angolpark

- I. IVÁRLAK / KISKASTÉLY
- II. JÉNI MÁLOM
- III. MŰROMOK
- IV. MŰBARLANG - "BROTTA"
- V. JÉNIEREM
- VI. TÖRÖK MEZES
- VII. KŐRÖS ÉS SZENTÉLY
- VIII. GRIFFEK
- IX. IVÁRI KONYHA
- X. PÁLHÁZ
- XI. SZABATERI SZÁNPAD
- XII. KÁZINÓ EMLEKPÁD

